

Kopioston korvausten jaossa noudatettavat yleiset periaatteet

1 Johdanto

Kopiosto myöntää oikeudenhaltijoiden puolesta käyttölupia tekijänoikeuden suojaamien teosten käyttöön, kerää korvauksia ja jakaa kerätyt korvaukset edelleen joko

- a. oikeudenhaltijoille suoraan maksettavina korvauksina, jotka kohdistetaan yksittäisille oikeudenhaltijoille (jäljempänä oikeudenhaltijakohtainen korvaus) tai
- b. välillisinä korvauksina, joista suurin osa tilitetään jäsenjärjestöjen kautta (jäljempänä kollektiivinen korvaus).

Kopioston toiminta tekijänoikeuksia hallinnoivana järjestönä perustuu:

- a. oikeudenhaltijoiden Kopiostolle siirtämiin valtuutuksiin ja niitä koskeviin jäsenjärjestöjen kanssa solmittuihin yhteistyösopimuksiin sekä ulkomaisten järjestöjen kanssa tehtyihin vastavuoroisuussopimuksiin
- b. tekijänoikeuslakiin, opetus- ja kulttuuriministeriön Kopiostolle myöntämään asemaan tekijänoikeuslainsäädännön mukaisia tehtäviä hallinnoivana järjestönä, näitä tehtäviä täsmentäviin ministeriön hyväksymispäätöksiin ja ministeriön tekemään hyvitysvarojen käyttösuunnitelmaan
- c. yhteishallinnointilakiin, jonka mukaiseksi yhteishallinnointiorganisaatioksi Kopiosto on ilmoittautunut

Kopiosto myöntää teosten käyttölupia lähinnä sopimuslisenssin nojalla, eräissä tapauksissa myös yksin oikeudenhaltijoilta saamiensa valtuutusten turvin. Kopiosto hallinnoi osaltaan lainauskorvauksia sekä jakeluvälitteiden alaisten ohjelmien edelleen lähettämistä koskevia korvauksia, joihin tekijällä on korvausoikeus. Lisäksi Kopiosto hallinnoi hyvitysmaksua.

Kopiosto on voittoa tavoittelematon järjestö. Kerätyt tekijänoikeuskorvaukset jaetaan edelleen oikeudenhaltijoille yhteishallinnointilain ja kutakin hallinnoitavaa korvauslajia koskevan tekijänoikeuslainsäädännön, opetus- ja kulttuuriministeriön päätösten sekä tässä vahvistettavien periaatteiden mukaisesti.

Yhteishallinnointilain 14 § 1 mom 3 kohdan mukaiset korvausten jaossa noudatettavat yleiset periaatteet ovat voimassa toistaiseksi.

2 Oikeus korvaukseen

Yhteishallinnointilain tarkoittamana oikeudenhaltijana pidetään luonnollista tai oikeushenkilöä, jolla on hallussaan tekijän- tai lähioikeus tai jolla on niiden käyttöä koskevan sopimuksen tai lainsäädännön nojalla oikeus osuuteen tekijänoikeuskorvauksesta. Hyvitysmaksu ei perustu oikeudenhaltijan subjektiiviseen oikeuteen eikä yksittäisillä oikeudenhaltijoilla ole oikeutta vaatia sen perusteella itselleen korvausta.

2.1 Oikeudenhaltijan antama valtuutus

Kopioston toiminta perustuu yksittäisten esittäjien, tekijöiden ja kustantajien Kopioston jäsenjärjestöille antamiin valtuutuksiin. Nämä valtuutukset oikeuttavat jäsenjärjestön hallinnoimaan itse tiettyjä valtuutuksessa yksilöityjä tekijänoikeuksia ja siirtämään valtakirjan yksilöimät oikeudet kokonaan tai osittain Kopiostolle. Jäsenjärjestö siirtää keräämänsä valtuudet

Kopiostolle yhteistyösopimuksella. Siinä sovitaan muun muassa siirrettyjen oikeuksien käytön ehdoista, korvausten jakoa koskevasta päätöksenteosta sekä jäsenjärjestöjen osallisuudesta valtuuksien hallinnointiin ja korvausten jakoon.

Kopioisto siirtää jäsenjärjestöiltä hallinnoitavakseen oikeuksia erikseen päätetyissä oikeuksien luokissa ja on velvollinen tarjoamaan niitä koskevia palveluita myös ulkopuolisille oikeudenhaltijoille. Kopioston on esimerkiksi otettava vastaan valtuutuksia tällaisilta oikeudenhaltijoilta.

Kopiostolla on valtuutusten nojalla oikeus kerätä korvauksia teosten käytöstä, säilyttää korvausvaroja ja tilittää korvauksia oikeudenhaltijoille. Valtuutuksen antaja sitoutuu valtuutuksen antaessaan hyväksymään Kopioston tekemät teosten käyttämisestä perittäviä korvauksia koskevat päätökset.

2.2 Kotimaiset ja ulkomaiset oikeudenhaltijat

AV-teosten käytöstä kerätyt tekijänoikeuskorvaukset jaetaan pääsääntöisesti oikeudenhaltijakohtaisina korvauksina televisio-ohjelmien tekijöille ja esittäjille. Osa korvauksista tilitetään lähettäjärityksille ja tuottajille.

Julkaisujen kopioinnista ja käytöstä kerätyt tekijänoikeuskorvaukset jaetaan pääsääntöisesti kollektiivisina korvauksina Kopioston jäsenjärjestöjen kautta käytettäväksi oikeudenhaltijoita yhteisesti hyödyttäviin tarkoituksiin.

Lainauskorvausta maksetaan oikeudenhaltijakohtaisina korvauksina julkaisuiden kuvantekijöille ja valokuvaajille. Lainauskorvauksia on mahdollisuus tilittää myös kollektiivisina korvauksina.

Ulkomaisille oikeudenhaltijoille maksetaan tekijänoikeuskorvauksia ensisijaisesti Kopioston tekemien vastavuoroisuussopimusten perusteella. Vastaavasti kotimaiset oikeudenhaltijat saavat Kopioston kautta korvauksia teostensa käytöstä kyseisissä maissa, ellei kyseessä ole sopimustyyppi, jonka mukaan korvaukset jäävät perintämaahan.

2.3 Ulkopuoliset oikeudenhaltijat

Kopioston ulkopuolisia oikeudenhaltijoita tulee tekijänoikeuslain 26 §:n ja yhteishallinnointilain 28 §:n mukaan kohdella samalla tavalla ja samoin periaattein kuin korvauksia saavia Kopioston jäsenjärjestön jäseniä.

Mikäli oikeudenhaltija, joka olisi oikeutettu oikeudenhaltijakohtaisesti maksettavaan korvaukseen av-teosten käytöstä, ei halua antaa valtuutusta Kopiostolle tai sen jäsenjärjestölle, hän voi toimittaa Kopiostoon maksuvaateen saadakseen hänelle kertyneet korvaukset.

Kun on kyse julkaisujen kopioinnista ja käytöstä kerättyjen korvausten jaosta kollektiivisina korvauksina, korvausvaateen esittäneellä ulkopuolisella oikeudenhaltijalla on oikeus saada oikeudenhaltijakohtainen korvaus. Kopioston hallitus vahvistaa ulkopuolisten oikeudenhaltijoiden korvausosuuden määrittämistä koskevat periaatteet. Suoritus vähennetään viimeistään maksatusta seuraavana vuonna sen ryhmän oikeudenhaltijaosuudesta, johon korvauksensaaja Kopiostossa kuului.

Korvausvaade tulee esittää kolmen vuoden kuluessa sen kalenterivuoden päättymisestä, jonka aikana tapahtuneesta teoksen käytöstä on kysymys.

2.4 Tuntemattomat oikeudenhaltijat

Jos teoksen kaikki oikeudenhaltijakohtaiseen korvaukseen oikeutetut tekijät eivät ole Kopioston tiedossa, korvauksista varataan tilityksessä tuntemattomille oikeudenhaltijoille kuuluva osuus. Osuus voidaan maksaa myöhemmin, jos oikeudenhaltija tunnistetaan. Tuntematon oikeudenhaltija voi vaatia Kopiostolta tekijänoikeuskorvauksia kolmen vuoden ajan.

2.5 Perilliset

Oikeudenhaltijan kuoltua oikeudet siirtyvät hänen kuolinpesälleen. Tekijänoikeuskorvaukset voidaan maksaa perillisille sen jälkeen, kun Kopiostolle on toimitettu selvitykset jaetusta tai jakamattomasta kuolinpesästä ja kaikki kuolinpesän osakkaat ovat valitun ratkaisun hyväksyneet.

2.6 Jakamatta jääneiden tekijänoikeuskorvausten käyttö

Varaukset, tuntemattomille oikeudenhaltijalle varatut, valtakirjattomille oikeudenhaltijoille varatut, maksuестоiset tai muusta syystä maksamattomat korvaukset, jotka ovat vielä 3 vuoden jälkeen jäljellä, lisätään ko. korvauslajin 4. vuoden tilityksiin.

3 Korvausten jakoperusteet

Kopioston hallitus päättää korvauslajikohtaisesti käytettävästä korvaustenjakotavasta. Korvaukset voidaan jakaa

- a. kokonaan oikeudenhaltijakohtaisesti,
- b. kokonaan kollektiivisina korvauksina tai
- c. osa jaetaan oikeudenhaltijakohtaisesti, osa kollektiivisesti.

Kopioston hallitus vahvistaa oikeudenhaltijakohtaisia korvauksia koskevat tilityssäännöt sekä julkaisujen kopioinnista ja käytöstä perittyjä korvauksia koskevat jako- ja käyttöperiaatteet. Mainitut säännöt ja periaatteet täydentävät vuosikokouksen päättämiä korvausten jaon yleisiä periaatteita.

AV-teosten käytöstä Kopiostolle kertyvät tekijänoikeuskorvaukset sekä lainauskorvaukset jaetaan pääsääntöisesti yksittäisille oikeudenhaltijoille kohdistettuina, oikeudenhaltijakohtaisina korvauksina. Julkaisujen kopioinnista ja digitaalisesta käytöstä kertyvät tekijänoikeuskorvaukset jaetaan Kopioston jäsenjärjestöjen kautta pääosin oikeudenhaltijoiden yhteisiin tarkoituksiin niin kutsuttuina kollektiivisina korvauksina. Hyvitysmaksusta kerääntyvät korvaukset jaetaan ministeriön käyttösuunnitelman mukaisesti, osittain oikeudenhaltijakohtaisina korvauksina ja osittain oikeudenhaltijoiden yhteisiin tarkoituksiin.

Korvausten jako perustuu ensisijaisesti teosten käytöstä saatuihin tietoihin, joka voi olla myös tutkimuksilla hankittua sekä Kopioston hallituksen vahvistamiin kunkin korvauslajin tilitysperiaatteisiin.

3.1 AV-teosten tekijänoikeuskorvaukset, av-linja

Tilityslaskentaan vaikuttavat tekijäryhmäkohtaiset osuudet ohjelmatyypeittäin, teoksen kesto, tekijänoikeuskerroin, teosten todellinen tai ohjelmatyypin tutkimuksen mukainen käytön määrä ja kanavakerroin. Kopioston hallitus vahvistaa vuosittain jäsenjärjestöjen esityksestä av-korvausten tilitysperiaatteet.

3.1.1 Korvausten jako

AV-teokselle lasketun korvauksen jakaminen siinä mukana oleville oikeudenomistajille tapahtuu:

- 1) jakona oikeudenhaltijaryhmille
- 2) jakona ryhmän/lajin sisällä oikeudenhaltijoille

Kussakin ohjelmatyypissä mukana olevat oikeudenhaltijaryhmät jakavat av-teoksen korvauksen ryhmäjakotaulukossa sovittujen osuuksien mukaisessa suhteessa. Jako yksittäisille oikeudenhaltijoille perustuu joko tasajakoon ryhmän sisällä tai erikseen Kopiostolle ilmoitettuihin prosenttiosuuksiin.

3.1.2 Virheiden oikaisu

Oikaisupyynnöjä virheellisistä tai puutteellisista tiedoista voi esittää kolmesta viimeisimmästä tilitysvuodesta. Ilmoitus tulee tehdä aina kirjallisesti.

Jos tekijä on tyytymätön siihen, mihin ryhmäjakotaulukon mukaiseen ohjelmatyyppiin hänen ohjelmansa on luokiteltu, hän voi tehdä asiasta oikaisupyynnön tilitysrekламаatiolautakunnalle.

3.1.3 Riitatilanteet

Jos jokin Kopioston jäsenjärjestö ei hyväksy tietyksi vuodeksi tehtyä päätöstä korvausten laskentaan vaikuttaviksi parametreiksi, se voi saattaa asian välimiesmenettelyyn ja vastaa prosessista aiheutuvista kustannuksista, elleivät välimiehet perustellusti toisin päättä.

3.2 Julkaisujen tekijänoikeuskorvaukset, valokopioinja

Julkaisujen kopioinnista ja käytöstä kertyvien tekijänoikeuskorvausten jakoon vaikuttavat teosten kopioinnista ja käytöstä tutkimuksilla tai muuten saatu tieto, aineiston korvattavuutta koskevat laskelmat, asiakkaan kanssa sovittu korvaus ja sen perusteet sekä jäsenjärjestöjen neuvottelemat jakosuhteet.

3.2.1 Korvausten jako eri aineistoryhmiin

Korvaukset jaetaan viiteen eri aineistoryhmään korvattavien julkaisujen kopiointia ja digitaalista käyttöä koskevien tietojen perusteella - kaunokirjallisuus, tietokirjallisuus, lehti, nuotti ja kuva - sen mukaisesti, mikä on kunkin ryhmän osuus korvauksen piirissä olleesta aineistosta kyseisellä sopimusalueella tai kyseisten sopimusten alueilla. Kopioston hallitus voi tarvittaessa määrittellä myös muita aineistoryhmiä, hallitus hyväksyy ryhmäjaot kaikkien sopimusten osalta vuosittain. Ryhmäjako vahvistetaan tavallisesti kullekin lisensiointi- eli sopimusalueelle erikseen. Hallitus voi myös päättää useampien eri lisensiointialueiden yhdistämisestä samaan ryhmäjakoon.

3.2.2 Korvausten jako aineistoryhmien sisällä

Kunkin aineistoryhmän sisällä korvaukset jaetaan ensin kustantajien ja tekijöiden välillä osapuolten saavuttaman neuvottelutuloksen perusteella.

Kopiosto kutsuu aineistoryhmien sisäiset, jäsenjärjestöjen keskinäisiä osuuksia koskevat neuvottelut koolle aina kun joltain sopimusalueelta on uutta jakoon vaikuttavaa tutkimus- tai muuta vastaavaa jaon perusteisiin vaikuttavaa tietoa tai kun vähintään yksi järjestö vaatii neuvottelujen käynnistämistä jonkin nimeämänsä korvausalueen osalta esittäen yksilöidyn korvausvaatimuksen. Neuvotteluja varten Kopiosto valmistelee tutkimus- tai muun vastaavan käyttötiedon järjestöjen välisten jakosuhteiden määrittämistä varten. Toimisto vastaa neuvotteluprosessin teknisestä sujuvuudesta.

Kopioston hallitus vahvistaa järjestöjen neuvottelemat jakosuhteet.

3.2.3 Riitatilanteet

Jos jäsenjärjestöt eivät saavuta aineistoryhmien sisällä keskinäisestä jaostaan yksimielisyyttä, asia voidaan saattaa ryhmään kuuluvien järjestöjen yhteisellä päätöksellä välitys- tai välimiesmenettelyyn tai Kopioston hallituksen ratkaistavaksi. Järjestöt vastaavat välitys- tai välimiesmenettelystä aiheutuvista kuluista. Kopioston ja jäsenjärjestöjen välisissä yhteistyösopimuksissa on osapuolia sitovia täydentäviä määräyksiä korvausten jakoa koskevien riitaisuuksien ratkaisemisesta.

Kullakin sopimusalueella tulee olla hallituksen hyväksymä päätös jäsenjärjestöjen välisistä jakosuhteista, jotta alueella kerätyt tekijänoikeuskorvaukset voidaan tilittää järjestöille.

3.2.4 Kollektiivikorvausten edelleen käyttö jäsenjärjestöissä

Kopioston hallitus vahvistaa kollektiivikorvausten käyttöohjeet tekijänoikeuslain ja yhteishallinnointilain asettamien vaatimusten mukaisesti.

4 Korvausten maksatus

4.1 Vähennykset ja varaukset

Korvaustuotot, sijoitus- ja muut tuotot kohdistetaan tuotelinjoille, jotka ovat avek, av- ja valokopioolinja. Linjojen korvaustuotoista pidätetään osuus hallintokuluihin, jotka lasketaan vuosittain toteutuneiden kulujen mukaan seuraavasti:

- kaikki tuotelinjojen suorat kulut kohdistetaan ko. tuotelinjalle aiheuttamisperiaatteen mukaisesti
- yhteiset kulut vyörytetään edelleen tuotelinjoille niille kuuluvan henkilömäärän suhteessa.

Hallintokuluosuus vaihtelee vuosittain kirjanpidon toteutuneiden kulujen mukaisesti. Kopioston hallitus hyväksyy vuosittain budjetin ja tilinpäätöksen. Lisäksi on sellaisia korvaustuottoja, joista pidätetään sopimuksen mukainen hallintopalkkio.

Korvaustuotoista pidätetään myös Kopioston toiminnan kannalta välttämättömät varaukset kuten varaus ulkopuolisten oikeudenhaltijoiden vaateisiin ja sopimusten mukaiset vähennykset kuten mahdollinen vähennys kansallisiin varoihin. Kopioston hallitus vahvistaa varaukset ja vähennykset.

Kopiosto tiedottaa verkkosivuillaan kulloinkin voimassa olevan hallintokuluosuuden. Kunkin korvauslajin tuotoista varataan hallituksen päättämä prosenttiosuus käytettäväksi oikeudenhaltijoiden mahdollisiin jälkikäteisiin vaatimuksiin. Käyttämätön osa tästä varauksesta lisätään neljantenä vuonna saman korvauslajin tilityssummaan.

4.2 Aikataulu

Kopiosto maksaa julkaisuja koskevat tekijänoikeuskorvaukset hallituksen vuosittain hyväksymän jakoaikataulun mukaisesti mutta kuitenkin viimeistään 9 kuukauden kuluessa keräysvuoden loppumisesta. Tästä määräajasta voidaan poiketa, jos viivästys johtuu Kopioston ulkopuolisesta tahosta.

4.3 Korvauslajit ja oikeuksien luokat

Kopioston hallitus päättää kulloinkin käytössä olevat korvauslajit ja niiden tilitysperiaatteet. Korvauslajit ovat:

Tv- ja radio-ohjelmien käyttökorvaukset, av-linja

Yksityisen käytön korvaus / Hyvitysmaksu (HYMATV)

Opetuskäyttökorvaus (OPKO)

YLE Areenan käyttö opetuksessa (OPAR)

Nacka-korvaus (TVFIN)

Laitoskäyttökorvaus (LAITV)

Kirjastokäyttökorvaus (KIRTVL, KIRTVO)

Pohjoismainen kaapelijakelukorvaus (KAPO)

Verkkotallennuspalvelut (NPVR)

Edelleen lähettäminen (EDLÄ)

Yksityisen käytön korvaus / Hyvitysmaksu, radio (KARA)

Laitoskäyttökorvaus, radio (LAIRAD)

Kirjastokäyttökorvaus, radio (KIRRAL, KIRRAO)

Julkaisujen käyttökorvaukset, valokopiolinja

Valokopiointi- ja tulostuskorvaukset

Digitaalisen käytön korvaukset – skannaaminen ja tallentaminen

Muut

Lainauskorvaus kuvantekijöille

Elektra

Laulut ja kuorolaulut